

RUDOLF TAŠ, NIKOLA RAOS I JOSIP RAJMAN: REGISTRATURA I ARHIVA, ZAGREB 1957., STR. 78.

*Izdanje »Birotehnik« zavoda za organizaciju i unapređenje uredskog
poslovanja.*

Prije kratko vremena izašla je iz štampe knjiga pod gornjim naslovom. Kako ona po svom sadržaju mora interesirati i arhivske radnike, smatramo da je potrebno da se na ovome mjestu ukratko osvrnemo na njezin sadržaj.

U kratkom i sažetom obliku pisci ovog priručnika obrađuju suvremeno registriranje i arhiviranje dokumenata u privrednim poduzećima.

Odmah na početku (str. 7) autori daju definiciju registriranja i arhiviranja, a zatim registrature i arhive pa kažu: »Registrirati u arhivskom smislu znači bilježiti (evidentirati) podatke iz primljenih dopisa po kojima se može ustanoviti: pošiljalac dopisa, sadržaj, tko ga je sastavio, tko ga je pisao i kada. Nadalje, tko ga je primio, riješio i kada je riješen...« Pod arhiviranjem u poduzeću razumijevamo pohranu spisa, dokumenata, dopisa, tiskanica, crteža i trgovačkih knjiga. Treba razlikovati *registraturu*, koja se bavi evidentiranjem spisa i njihovim odlaganjem u ovoj godini, od *arhive*, koja pohranjuje spise i dokumentaciju prijašnjih godina. Prema propisima nalaze se u registraturi spisi ove i prošle godine, dok se stariji spisi pohranjuju u arhivi.«

Sa ovim definicijama mogli bi se i mi složiti, ali nam se odmah nameće pitanje, da li je termin »arhiva« sretno izabran, budući da se taj termin u našoj Republici u pravilu upotrebljava za historijske arhive.

U daljnjem izlaganju pisci govore općenito o registraturi i rasporedu u registraturi. Opravdano upozoravaju na ne-

ke momente, o kojima valja voditi računa pri uređivanju registrature: Ona mora biti centralno smještena, tako da je na dohvata svim odjelima, u posebnoj prostoriji, ili barem u jednoj sobi posebno odijeljena. Registraturu treba iz praktičnih razloga jednolično i uzorno urediti i snabdjeti ormarima, regalima i ostalim potrepštinama. Registraturu treba da vodi stručna osoba, koja raspolaze trgovačkim i tehničkim znanjem.

Zatim autori govore o smještaju registrature; prijenosu spisa; organizaciji rada; o poslovima u registraturi; o arhivi; i na kraju o sistemu odlaganja predmeta.

Sistem odlaganja predmeta je za nas svakako interesantan, pa ćemo stoga malo opsežnije navesti izlaganja pisaca o tom problemu.

Za odlaganje akata — kažu pisci — treba svakako odabrati jedan od sistema kartotečnih fascikularnih registratura. Na osnovu ispitivanja, koja su vršena na Zapadu, smatra se, da registratura ima u pravilu biti decentralizirana po mjestu, a centralizirana funkcionalno.

Proučavanja o klasifikacionom sistemu — navode dalje autori — pokazala su, da je za redovno dopisivanje u privredi najpodesniji strogo abecedni sistem. On omogućuje, da se prikupe najvažniji podaci o određenom korespondentu na jednom mjestu, i time pruža preglednost i redovnog poslovnog kontakta i formiranja poslovne politike poduzeća.

Važno je razmotriti i vrijeme —

opravdano ističu pisci —, kada treba odložiti pojedini predmet. Postavlja se pitanje, treba li svako pismo arhivirati, čim se na njega odgovori, ili treba cjelokupno dopisivanje o nekom poslu stajati kod referenta, dok se posao potpuno ne likvidira. Naša i inozemna praksa pokazuje, da se to pitanje ne može riješiti jednoobrazno. Treba, međutim, nastojati, da se za određenu kategoriju poslova odabere sistem, koji će se u određenom sektoru što dosljednije provoditi.

Na kraju ovog poglavlja (VIII) pisci napominju, da je ovdje izričito obrađen problem postupka s dopisivanjem, a ne i čuvanje ostale dokumentacije, kao što su računovodstvene temeljnice radni nalozi, dokumentacija tehnoloških postupaka, personalni dokumenti službenika i radnika i t. d. Svaka od tih dokumentacija traži svoj način klasifikacije pa i zasebnu obradu, koja prelazi okvir ovog priručnika.

Posljednje poglavlje (IX) sadržava zakone, uredbe, naredbe, pravilnike, uputstva i rješenja, koja su do danas obnarodovana u Službenom listu FNRJ u vezi s prikupljanjem, čuvanjem, zaštitom, obradom i povremenim škartiranjem arhivskih materijala.

Objavljivanje svih tih pravnih propisa na jednom mjestu nesumnjivo je pohvalno, jer će mnogim interesentima korisno poslužiti.

STARINE JAZU, ZAGREB, KNJ. 41 (1948), 42 (1949), 43 (1951), 44 (1952), 45 (1955), 46 (1956), 47 (1957).

Od rata do danas izašlo je sedam knjiga »Starina« Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, a uredili su ih akademici Antun Bařac, Grga Novak, Marko Kostrenčić i dop. član Josip Badalić, a od 43 do 47 knj. urednik je Grga Novak.

Od važnijih skupina objavljene historijske građe treba spomenuti:

Pisci ovog priručnika su dugogodišnji praktičari te im je stoga djelomično i pošlo za rukom da na jednostavan i lako shvatljiv način obrade suvremeni problem registriranja i arhiviranja dokumenata u poduzećima.

Da zaključimo. U predgovoru pisci ovog priručnika kažu, da mu je svrha da pomogne poduzećima i onima, koji u poduzeću registriraju i odlažu akte. Držimo, da je ova svrha djelomično i postignuta.

Šteta samo, što u zadnjem poglavlju ove knjižice nije i nešto posebno rečeno o postupku škartiranja, o potrebi suradnje privrednih poduzeća s nadležnim arhivskim ustanovama, te o dužnosti poduzeća, da arhivima predaju uredno sređenu građu, a ne razbacane i rasute spise, kako se to skoro po pravilu zbiva. Da su i ta pitanja lijepo i pregledno izložena, bila bi to moćna propaganda za pravilan odnos poduzeća prema arhivskoj građi, i sve bi arhivske ustanove još ljepše pozdravile pojavu ove knjižice. Ovako je to njezin nedostatak, pogotovo kada se uzme u obzir, da će ova knjižica imati sigurno priličnu praktičnu ulogu u poduzećima. Da su kod njene redakcije autori i poduzeće Birotehnika, kao izdavač, zatražili suradnju arhivista, sigurno je da spomenutog nedostatka ne bi bilo.

Zvonimir Jurčić.

U 42 knj. str. 261—347 objavljuje *Stipe Gunjača*, Repertorium actuum domini Antonii de Zandonatis olim publici et iurati notarii Jadre. Kao što kaže autor u podnaslovu: Prinos hrvatskoj prošlosti Zadra i okolice. U kratkom uvodu iznosi kako je taj repertorium nađen u podrumu polusrušene kuće u Zadru 1944. g. To je sveska u koju su u